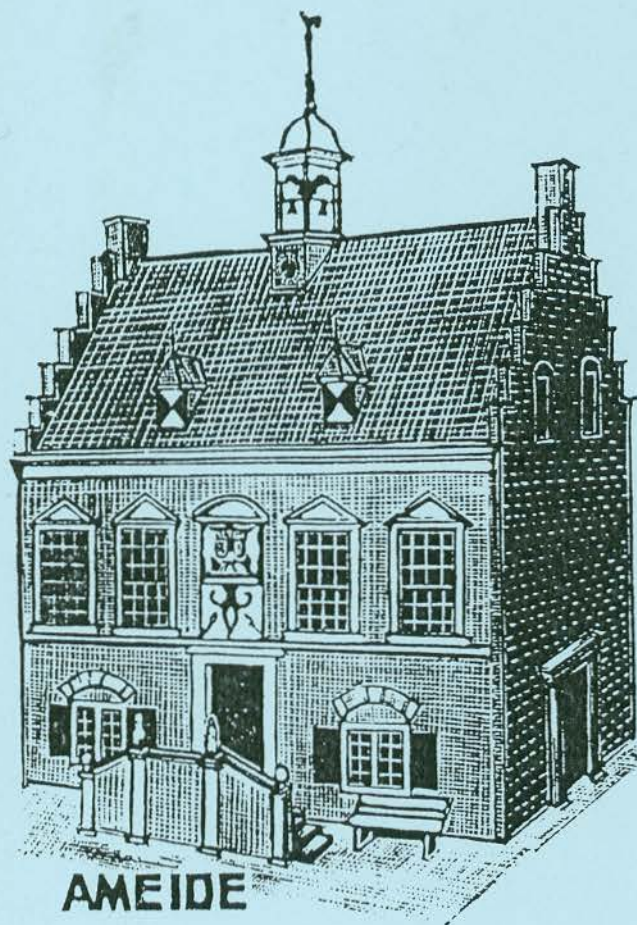
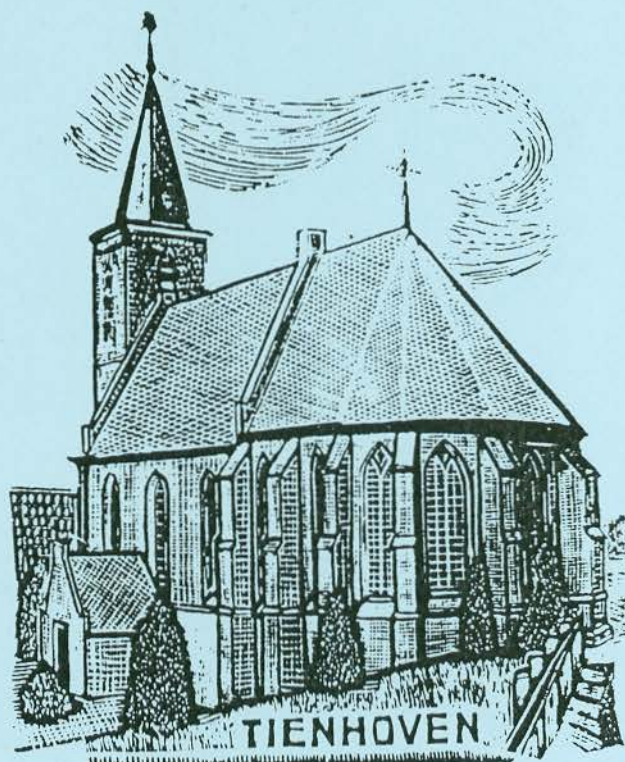

*Historische Vereniging
Ameide en Tienhoven*

JAARGANG 13
NR. 3

NIEUWSBLAD VAN DE HISTORISCHE VERENIGING
AMEIDE en TIENHOVEN

ISSN: 1569-7800

De Vereniging is gevestigd in Ameide en heeft haar domicilie in het oude Stadhuis aldaar. Ze is opgericht op 13 december 1989 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Dordrecht onder nummer 40324336.

BESTUUR:

Voorzitter	A.M. den Oudsten, Kerkweg 29, 4235 VT Tienhoven, ☎ 601249
Secretaris	G.W. Groenendijk, De Bogerd 3, 4233 GN Ameide, ☎ 601886
2e secretaris	P. Will, Hazelaarlaan 21, 4233 HN Ameide, ☎ 602535
Penningmeester	J. Stasse, De Bogerd 19, 4233 GN Ameide, ☎ 602488
Alg. adjunct	J.A. Maatkamp, Lekdijk 18, 2769 GA Langerak, ☎ 602071
Lid	J.D.C. Laroo, Voorstraat 8, 4233 EA Ameide, ☎ 602026
Lid	C.J. Neels, Lekdijk 24, 4235 VL Tienhoven, ☎ 601320
Lid	C. den Oudsten, Hogewaard 12, 4235 VS Tienhoven, ☎ 601966
Lid	G. Streefkerk, Paramasiebaan 11, 4233 EX Ameide, ☎ 601369

CORRESPONDENTIEADRES

G. Groenendijk

EXCURSIES

A.M. den Oudsten

REDACTIEADRES KWARTAALEBLAD

J.D.C. Laroo

LEDENADMINISTRATIE

J. Stasse

CONTRIBUTIE

Deze bedraagt € 15,- per jaar, over te maken op bankrekening nummer 301952248 van de Rabobank te Ameide t.n.v. de penningmeester van de vereniging

INHOUDSOPGAVE:

	: Woord vooraf
	: Verenigingsnieuws
	: Een aankondiging van een publieke verkoopdag
Gert Groenendijk	: Een brokstukje voorgelacht van de familie Zweere
Paul Will	: Wij vragen uw aandacht voor het nieuwe boek + voorbeelden
J.P. Veerman	: Bespiegelingen over 2000 jaar historische ontwikkelingen
Machel 't Haag	: Tekening van Tienhoven, herinnering aan zijn oude woonplaats
Kees Neels	: De loswal aangepast anno 1913
	: Bericht over de Paardenmarkt van 1890
	: Een dorpspomp

WOORD VOORAF

Dit nummer staat vrijwel geheel in het teken van een blijde gebeurtenis: de uitgave van ons nieuwe fotoboek, geheten: *Ameide-Tienhoven in verleden en heden*.

Op de middenpagina's vindt u een paar afbeeldingen met onderschriften afgedrukt. Houdt u er alstublieft rekening mee dat het kopieën zijn, die in het echte boek heel veel fraaier overkomen. Op de a.s. Paardenmarkt is het te koop in onze kraam met ledenkorting (zie de bon in het blad!). Eveneens wordt die morgen op het stadhuis een eerste exemplaar officieel aan de heer Van Stolk, Heer van Ameide, en de heer burgemeester van Zederik, T. den Breejen overhandigd.

Nu terug naar de verdere inhoud van dit Nieuwsblad, waarbij de onderstaande bladzijde-aanduidingen verwijzen naar die in het nieuwe boek.

Het brokje stamboom over het geslacht Zweeren houdt verband met blz. 69 en 88. In aansluiting op dat verleden van Ameide-Tienhoven, waarin op blz. 9 verhaald wordt over de dorpsboerderijen, vonden we het wel passend u kennis te laten maken met zo'n publieke verkoping van have en goed. Hierbij een Tienhovense herinnering aan Machels jeugd, getekend 1957.

Op de laatste bladzijde van dit Nieuwsblad treft u een Paardenmarkt-aankondiging, de 325-ste. Opmerkelijk is dat Termei in 1890 dus eveneens een vrije Beestenmarkt kende. Wij vonden in een Raadsverslag van 9 maart 1869 terug dat de vroede vaderen hiertoe toen hadden besloten.

De heer Veerman schrijft over 2000 jaar historische ontwikkelingen beneden de Lek. Voorts volgt een eerste aflevering over de uitbreiding van de Loswal (blz. 37) en de uitdieping van het haventje in 1913. Beide worden met inkrimping bedreigd door de oprukkende dijkverzwaarders (blz. 39).

Op het schutblad plaatsen we ietsje verkleind een grappig voorblad van de *ANWB Kampioen* uit november 1963. Goed beschouwd is het niet Termei, maar we herinneren met deze foto aan het soort straatmeubilair dat uit beeld verdwenen is, zoals de dorps-pompen (blz.13 en 90). En wie weet nog van de sierlijk gesmede stoephekjes? Over stoepen gesproken: een keitjesstoep hebben we nog, maar een veerstoep?

We hopen dat het blad nu en het boek straks een interessante excursie oplevert en onderweg een hoop kijk- en leesmogelijkheden en meer biedt!

De redactie

Van het bestuur, verslag van de jaarvergadering

De jaarvergadering van de vereniging is gehouden op 20 juni 2002. Wegens omstandigheden is dit wat later in het seizoen dan gebruikelijk. Niettemin kunnen we terugblikken op een jaarvergadering die goed is bezocht en waar constructieve ideeën zijn uitgewisseld. Het verslag van de vorige jaarvergadering, het financiële verslag over 2001 en de begroting voor 2002 worden goedgekeurd. De kascommissie bestaande uit mevr. J. de Kruyk en de heer H. de Haan hebben de boeken in orde bevonden. Na een discussie wordt de minimale contributie voor 2003 vastgesteld op € 15,00. De ledenvergadering merkt op dat natuurlijk ook een hoger bedrag mag worden overgemaakt.

De aftredende en herkiesbare leden J.D.C. Laroo en C.J. Neels worden herkozen. De heren C. den Oudsten en P. Will hebben kenbaar gemaakt te willen terugtreden uit het bestuur. Aangezien er nog geen nieuwe kandidaten zijn gevonden hebben zij zich bereid verklaard voorlopig nog als bestuurslid aan te blijven. Het secretariaat van de Vereniging is met ingang van 20 juni 2002 door de heer P. Will overgedragen aan de heer G.W. Groenendijk. Vermeldenswaardig is dat beide terugtreeders sinds de officiële oprichting van onze vereniging op 13 december 1989 het bestuurslidmaatschap met heel veel toewijding hebben behartigd. De periode tussen 13 december 1989 en 20 juni 2002 bedraagt precies 12,5 jaar en 1 week. Ook al vóór de officiële oprichting heeft Paul zich beijverd voor de vereniging. Ook van deze plaats willen we hen bedanken voor de vele opgeknapte klussen, de verrichte regeltaken en alle pennenvruchten. Natuurlijk is het bestuur verheugd dat Paul zich blijft inzetten voor de vereniging.

Niettemin is het bestuur naarstig op zoek naar nieuwe bestuursleden ter vervulling van de vacature en om de plaatsen van Cor den Oudsten en Paul Will te kunnen vervangen.

Door de heer G.W. Groenendijk wordt een toelichting gegeven op de activiteiten van de Genealogische Werkgroep. In december 2001 zijn alle in het Rijksarchief te 's-Gravenhage aanwezige doop-, trouw- en begraafboeken van Ameide en Tienhoven gekopieerd. In samenwerking met de Genealogische Vereniging "De Stamboom" te Sliedrecht zijn deze kopieën ingebonden. Ook wordt aan de leden meegedeeld dat er bij de gemeente Zederik een verzoek is ingediend (samen met de naburige verenigingen) om de gegevens van de Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister te scannen en beschikbaar te stellen aan de vereniging. Door de heer J.P. Veerman uit Son wordt de suggestie gedaan om ook te kijken naar het Rechterlijk Archief van Ameide en Tienhoven. Dit archief bevat een zeer grote hoeveelheid interessante documenten over onze dorpen.

De vereniging zal present zijn op de nachtmarkt van 12 juli 2002. Daarbij wordt aandacht gegeven aan het thema zalmvisserij. De septemberreis van de Vereniging zal, indien mogelijk en passend, gaan naar Geertruidenberg. Hierover zullen de leden uiteraard nader worden geïnformeerd.

Ten tijde van de jaarvergadering werd er een schuur op Slot Herlaer opgeknapt om dienst te kunnen doen als expositieruimte en als theeschenkerij. Ook onze vereniging is daarbij betrokken. Op 14 september 2002 tijdens de Openmonumentendag is onze vereniging daar present zijn. De voorzitter onderhoudt zich hieromtrent met de werkgroep "onderdak", te weten de heren A. van der Grijn, K. van der Grijn en K. van Toor. Indien de samenwerking tussen Slot Herlaer en onze Vereniging op 14 september positief verloopt kan dit mogelijk de start worden voor een permanent onderkomen van onze vereniging op het terrein van Slot Herlaer. Mevrouw J. de Ridder – van der Lee geeft op de jaarvergadering een uitgebreide toelichting op de plannen die worden ontplooid op het terrein van Slot Herlaer. Ook wordt het programma voor 14 september uitgedeeld en toegelicht. Door de leden wordt enthousiast gereageerd op de plannen die ontwikkeld worden op Slot Herlaer.

Na de pauze is de film van Anja van der Grijn – de Groot vertoond over de Sint-Nicolaaskerk te Tienhoven. In deze film geeft de heer R. Lakerveld een interessante en boeiende toelichting op de bestaansgeschiedenis, de functie en de betekenis van dit kerkgebouw.

Naar deze film wordt geanimeerd gekeken en geluisterd.

Na de sluiting van de jaarvergadering hebben we nog genoten van een hapje en een drankje.

De aandacht van het bestuur gedurende de periode tussen de jaarvergadering en het schrijven van dit stukje is in belangrijke mate uitgegaan naar het uit te brengen nieuwe fotoboek, te houden lezing en excursie, de organisatie rondom de Openmonumentendag op 14 september waar we staan in het Stadhuis en op het Slot Herlaer, de paardenmarkt en het uit te brengen, nu voor u liggende, nieuwe nummer van het verenigingsblad.

Wat we ontvingen:

Van de erven van ons oud-lid Cees de Jongh, de gezusters Ella en Corrie, enige geschriften o.a. het kerstnummer van De Geïllustreerde Pers van 1941, 2 jubileum boekjes aangaande het Oranjehuis en een opstelschrift met krantenknipsels + een verslag van de plaatselijke feestelijkheden t.g.v. het huwelijk van Juliana en Bernhard.

Van les Lakerveld uit Weesp, via Andries van der Grijn ontvangen, een stapeltje jarenlang bewaarde spulletjes, waaronder het programma van het Oranjefeest 1938, idem van Volksonderwijsavonden, uitvoeringen van 'Zanglust', A.S.V.A. en de Unie, waaronder de feestgids voor haar jubileumconcorso op 4 juni 1908 gehouden. En tot onze verrassing het programmaboekje 'voor den eersten Marsch', georganiseerd door de wandelveren. 'Op Marsch' te Ameide, te houden op Paaschmaandag 25 maart 1940.

Van 'Open Vensters' een vijftal bouwtekeningen van de Tienhovense kerk, in 1980 vervaardigd ten dienste van de toen uit te voeren restauratie, achtereenvolgens is in beeld gebracht de situatie vanaf de XII eeuw. Op deze kerkbouwhistorie en op de dierbare herinneringen aan de zojuist genoemde wandelclub hopen we t.z.t. terug te komen.

Van ons lid Kees van Toor enig fotomateriaal en kranten(knipsels) uit de ouwe doos o.a. een paar pagina's uit de 'Schoonhovensche Courant' van 31 dec. '53. Hierin o.a. een serie foto's uit deze streek, herinnerend aan de Watersnood van 31 januari 1953 Eveneens een drietal Bevrijdingsbulletins uit mei 1945 van dan bovengrondse bladen als 'Trouw', 'Vrij Nederland' en 'De Vrije Pers'.

PUBLIEKE VERKOPING

Het stuk aan de ommezijde van 2 $\frac{1}{4}$ eeuw terug staat in gotisch schrift, zoals we dat nog vanuit de oude Statenbijbels kennen. Het is misschien een beetje moeilijk te lezen, vandaar dat we een paar dingen eruit 'overgegoten' hebben. Let u intussen ook eens op de vele hoofdletters en op het fraaie taalgebruik. Sommige woorden zijn verouderd of hebben een volkomen tegengestelde betekenis gekregen, zoals bijv. *extraordinair*. Weer aardig dat woorden als *véérs*, *kuus* en *guist* in de omgangstaal nog altijd voorkomen. 't Gaat kennelijk om een Publieke verkoping (in onze contreien *boeldag* genoemd). Deze wordt gehouden op het eind binnen Ameide. Dit is niet wat nu het Eind heet, maar Benedendams. Daar moet namelijk geboerd hebben ene Van Dyk, die tegelijk boer en burgemeester was geweest. Zo ziet u maar: dat dualisme niet iets is van vandaag, maar 'gister' al bestond. Zelfs een duo *Burgermeesters* kwam in die dagen vaak voor. Zie maar de oude personeelslijsten van het gemeentebestuur Ameide.

En wat had dit erfhuis te bieden? We noemen een en ander: een zwarte koudbloed aftandse merrie met een hengstveulen, *drie gebeeterde kalffdragende Melk-Koeyen, extraordinair van baat* (= buitengewoon veel melk gevende). Verder een *ongebeeterd en een guyst koebeest* plus *drie Veersen en een hokkelings Stier*.

Benevens een *Bergh met extraordinair gewonnen goedenaards Hooy*. Verder een boel boerengereedschap en wat op de *Bouwerie* die dag nog te voorschyn zal worden gebracht. Al wie daarin gading had, kon vroegtijdig komen horen de condities en zijn voordeel doen.

Publycque Verkoopinge

OP DAGH

Binnen AMEYDE, op het Eynd,

Op Donderdag den 4. December 1777. des morgens ten 9 uuren.

De Heer Pieter de Groot, in qualiteit als Executeur van den Testamente van wylen den Burgermeester van Dyk, en zyne voorzoverledene Huysvrouw / is voornemens ten oberstaan van Heeren Schout en Schepenen van Ameyde op Erfhuys recht / en op Dagh, publycq te Verkopen /

Een swart kold astandig Merrie Paard, met een dito Hengst veulen;
 Drie geheeterde kalfsdragende Melk-Koeyen, extraordinaar van Baat.
 Een dito ongeheeterde / en een Gynste dito.
 Drie kalfsdragende Veerfen, een hokkelling Stier, en drie kuyg Kalven.
 Een Bergk met extraordinaar gewonnen goedenaardig Hooy
 Twee kopere Melkkannen. Een Kan, drie Ysleeden; en voorts allerhande Bouw en Boere Gereedschappen, en wat ten dage van de verkoopinge tot de Vouwernie van wylen gemelde Burgermeester van Dyk behoorende / meerder te voorschyn zal worden gelyagt.

Gelyk ook nog een Schoorsteenmantel, en ander Houtwerk.

Alles staande by / aan / en in de Vouwernie van wylen gemelde Burgermeester van Dyk.

Die daar inne gadinge hebben / komen op Donderdag den 4. December 1777. des morgens ten 9 uuren aan gemelde Vouwernie binnen Ameyde benedendams op het Eynde / hooren de Conditien / en doen voordeel.

Zeg het voort.

Genealogische verhandelingen over de familie Zweere

De auteur Paul Will van het nieuwe fotoboek: *Ameide-Tienhoven in verleden en heden* vroeg mij onlangs of ik een stukje stamboom zou kunnen schrijven over de familie Zweeren. Op de bladzijden 69 en 88 van dit fotoboek worden namelijk Zweerensen afgebeeld. Best een lastige vraag om op een korte termijn daarover iets te schrijven, zeker als de tijd ontbreekt om een archief te bezoeken. Doch in eerdere afleveringen van het Verenigingsblad heeft u kunnen lezen dat wij alle doop- trouw- en begraafboeken over Ameide en Tienhoven die berusten in het Nationaal Archief (voorheen Algemeen Rijksarchief) te Den Haag hebben gekopieerd. Daarom in deze boeken gedoken om te zien wat er geschreven is over de Zweerensen. Het resultaat wordt hierna weergegeven. Ongetwijfeld zullen er gegevens over het hoofd gezien zijn, want ruim 20 boeken doorlezen in oud handschrift vergt natuurlijk z'n tijd. Deze beschrijving moet dan ook worden gezien als een aanzet om te komen tot een genealogie over de familie Zweere. Het aardige is dat de eerste gevonden vermelding al dateert van 23 december 1674. Hierna volgen dan de gevonden genealogische gegevens. Ook is over Frederik Sweeren in het boek van mr. F.A. Holleman iets beschreven, de betreffende passage is hierna bij Frederik weergegeven.

Eerste Generatie

1. **Sweer Aertsz.**

Hij is getrouwd **Aeltien Jansz.** **Aeltien:** In het lidmatenregister is vermeld: op woensdag den 23 December 1674, sijnde biddag, sijn naar voorgaande belijdenis tot litmaten aangenomen: Aeltjen Jans huysvrouw van Sweer Aertsz. Ook heeft op deze datum Willempje Sweeren J.D. van Tienhoven belijdenis gedaan. (collectie afschriften DTB, nr 100 bladz. 117v).

Kinderen:

2. i **Bastiaan Sweeren.**
- ii **Jan Sweeren**, gedoopt 01-10-1665, (zie info 1).
- iii **Maijken Sweeren**, gedoopt 23-02-1668, (zie info 2).
3. iv **Frederik Sweeren.**
- v **Joannes Sweeren**, gedoopt 04-05-1672, (zie info 3).

Tweede Generatie

2. **Bastiaan Sweeren**, geboren in Tienhoven (ZH), gedoopt 17-12-1663, (zie info 4).

Hij is getrouwd **Dirkje Meertens van den Ham**, ondertrouw 10-06-1693 in Ameide,¹ geboren in Ameide.

Kinderen:

- i **Meerten Sweeren**, gedoopt 01-04-1696 in Ameide.
- ii **Aaltje Sweeren**, gedoopt 25-11-1697 in Ameide.
- iii **Maike Sweeren**, gedoopt 06-02-1701 in Ameide.
- iv **Swerus Sweeren**, gedoopt 01-02-1703 in Ameide.
- v **Swerus Sweeren**, gedoopt 10-08-1704 in Ameide.
- vi **Lijsbet Sweeren**, gedoopt 17-10-1706 in Ameide.
- vii **Peter Sweeren**, gedoopt 07-10-1708 in Ameide.
- viii **Gerrit Sweeren**, gedoopt 24-07-1712 in Ameide.

3. **Frederik Sweeren**, gedoopt 27-11-1670, (zie info 5). In het boek "Het octrooi tot testeeren naar Hollandsch leenrecht" uitgeven in 1945 en geschreven door mr. F.A. Holleman wordt Frederik Sweeren genoemd op bladzijde 172. Het betreffende tekstgedeelte wordt hierna geciteerd:

Specifiquc Lijste van de Regten en Inkomsten van den Huyse Herlaar cum annexis mitsgaders Memorie van de Inkomsten, Regten en Constitutie der Regeeringe van de Ambagtsheerlijkheyt Tienhoven.

Vrij van alle Lasten. Den Huyse Herlaar, bestaande in de ruine en steene fundamenten van den selven Huyse, geleegeen in sijne gragten, nevens de boomgaarden daar omme geleegeen, meede door sijne gragten becingelt.

Regten en Inkommen. Voorts de dreeven om en bij den voorschreeven Huyse, met het gras en houtgewas daarop staande. De voorschreeve boomgaarden met de dreeven, bij en om den Huyse Herlaar, met het gras en houtgewas, hebben in den tijd van tien jaren, seedert den jaare 1718 tot den jaare 1728 inclus, door den anderen gerekent bij publicque verpagtinge jaarlijks gerendeert een somme vanf 116--0--0.

¹ doopboek Ameide nr. 1, Den 10 Junij 1693 zijn in ondertrouw opgenomen Bastiaan Sweeren jongeman van Tienhoven en Dirckje Meertens van den Ham J.D. van Ameijde, Am 1, bladz. 136.

Onder deese tienjarige reekeninge is meede begrepen de laatste publicqe verpagtinge voor den tijd van vier jaaren, waar van 1727 het eerste is geweest, van het gras en houtgewas op de voorschreeve dreeven, om twaalf guldens, jaarlijks verschijnende, aan Frederik Sweeren, diende voor memorie Nog de soodeslagen, of griendingen, om of ontrent den Huyse Herlaar, bestaande in vijf perceelen: Tot zover het citaat, de lijst in het boek van Hollema gaat nog verder.

Hij is getrouwd (1) **Maike Leenderts**, ondertrouw 13-01-1700 in Ameide, 03-02-1700 in Ameide,² geboren in Meerkerk.

Kinderen:

- i **Aaltje Sweeren**, gedoopt 21-11-1700 in Ameide.
- ii **Swerus Sweeren**, gedoopt 12-01-1702 in Ameide.
- iii **Wijntje Sweeren**, gedoopt 09-09-1703 in Ameide.
- iv **Aaltje Sweeren**, gedoopt 20-09-1705 in Ameide.

Hij is getrouwd (2) **Aaltje Ariens Langerak**, in Ameide, ondertrouw 13-01-1708 in Ameide.³

Kinderen:

- v **Bart Sweeren**, gedoopt 05-08-1708 in Ameide.
- vi **Arien Sweeren**, gedoopt 05-08-1708 in Ameide.
- vii **Aaltje Sweeren**, gedoopt 16-10-1710 in Ameide.
- viii **Willempje Sweeren**, gedoopt 09-10-1712 in Ameide.
- ix **Arien Sweeren**, gedoopt 05-08-1714 in Ameide.
- x **Bart Sweeren**, gedoopt 03-03-1717 in Ameide.
- xi **Bastiaan Sweeren**, gedoopt 30-03-1719 in Ameide.
- xii **Bart Sweeren**, gedoopt 26-10-1721 in Ameide.
- xiii **Johanna Sweeren**, gedoopt 25-02-1725 in Ameide.

Note 1 getuige: Maijken Peters Verkerk

Note 2 getuige: Marringje Peters

Note 3 getuige: Niesjen Jans

Note 4 getuige: Dirkje Bastiaans

Note 5 getuige: Geertien Arjans, huisvrouw van Bastiaan Jans de Ridder

Tot zover het onderzoek uit de boeken die aanwezig zijn bij onze vereniging. Vervolgens ook nog even op het internet gezocht naar genealogische informatie over deze familie. Ook via dit medium zijn enige gegevens gevonden, die bijna overeenkomen en aansluiten op het voorgaande gedeelte. Zoals u zult zien zitten daar kleine verschillen tussen. Dit betekent dus dat de gegevens van internet niet zomaar kunnen worden overgenomen, doch geverifieerd zullen moeten worden. De gevonden gegevens zijn als volgt:

Frederik Swere (Sweer, Zweere), gedoopt 01-12-1670 in Ameide, gehuwd op 03-02-1700 in Tienhoven met Maaïke Leendertsdr, geboren 1676. zij hebben een zoon:

Frederik Swere (Sweer, Zweere), gedoopt 12-01-1702 in Ameide, gehuwd op 12-04-1726 in Ammerstol met Aaltje de Vries, geboren 1699. zij hebben een dochter:

Ariaanje Swere (Sweer, Zweere), geboren 1738, overleden 30-03-1814 in Ameide, gehuwd op 03-05-1761 in Tienhoven met Jan van Straten, geboren 1735, overleden 1819.

Ook is in het trouwboek over de periode 12 juli 1795 – 16 juni 1811 nog een mooi uitgeschreven trouwinschrijving gevonden. Deze trouwinschrijving van Sweeris Sweere en Gerbrecht van Sessen wordt hierna afgedrukt. Vermeldenswaardig is ook de aanhef van dit trouwboek op de eerste bladzijde: *Volgens het Decreet van de Provisioneele Repraesentanten van 't Volk van Holland van dato den 7^e Meij 1795, Het Eerste Jaar der Bataafsche Vrijheijd, moeten voortaan de Persoonen welken voornemens zijn mogten, zig in der Huwelijken Staat te begeeven, door of weegens de plaatselijke Regeering in ondertrouw opgenoomen, de drie gewoone Huwelijks gebooden voor het Stadhuijs gedaan, en daarna het Huwelijk voor gemelde Regeering voltrokken worden.*

² den 13 Januar sij bij mij wettig ondertrouwt Frederik Sweeren J.M. met Maike Leenderts J.D. van Meerkerk, beide woonende in Tienhoven. Sijn alhier in den huwelijken staat bevestigd op den 3 febr in de avond preek. Am nr. 1 pag 150.

³ Den 13 Januar 1708 sijn hier wettelijk ondertrouwt Frederik Sweeren Wednr. van Maike Leenderts en Aaltie Ariens Langerak J.Dogter beide wonende in Tienhoven, sijn alhier getrouwt, Am. 2 bladz. 314.

Meden den 20 April 1855 zijn by my
onder getuinde Schout en Secretaris der Stede Amende
in Heltigen Onaetrouw opgenomen:

Sweere Sweere, Merderyang Jong
..man, geboren te Senhoren, en trouwende alhier

En
Gerrebregt van Sesfen Merderyang
Jong dochter, geboren te Leymond en mede alhier
trouwachtig.

Ende zulks ingevolge, deswelks daer toe gedaan
verzoek en aangelegte geschieden en onduidelikend
op zegel van 6 St.

W. Verhagen

Meden den 12 Mey 1855 zijn voor en
ten overstaan van Harmardus Verhagen, Schout.
Arie van der Ham & Johannes van Kesteren mede
Leden van het Gemeente Bestuur der Stede Amende
na dat aankien Schout en Leden was gelieven
dat de Drie Sturelykisch Proclamatien op de
gevoene wyse alhier te Stede, op drie differente
Zondagen in wel den 21 en 28 des laatst gepast
Maand April metigaders den 5ten dierel; zonder
enige Verhinderung waren afgekondigt en aange-
plakt in den Sturelyken Staat berechtig; boveng.

Sweere Sweere & Gerrebregt van Sesfen

Inkennisse van my Secretaris

W. Verhagen

WIJ VRAGEN UW AANDACHT VOOR...

Ameide-Tienhoven in verleden en heden, de nieuwe uitgave van onze Vereniging. Om verschillende redenen is het ons inziens zeker de moeite waard een moment bij dit heuglijke feit stil te staan. Toegegeven: er zijn er reeds 3 in het rijtje verschenen, namelijk van de hand van de heren Ben Crezée en Hans van den Heuvel rolde in 1971 van de pers der Europese bibliotheek te Zaltbommel: *Ameide in oude ansichten* en een jaar later: *Kent u ze nog... de Ameidenaren*. Tien jaar nadien bracht onze inmiddels gestarte Historische Vereniging: *Ameide en Tienhoven in grootmoeders tijd* op de Paardenmarkt, eveneens verzorgd door de uitgeverij voornoemd.

Omdat van dit drietal fotoboeken echter geen exemplaar meer te koop is en we regelmatig van diverse zijden verzoeken hadden gekregen om óf tot herdruk van een en ander over te gaan óf om met iets nieuws te komen, is na rijp beraad besloten tot het laatste. Daarbij is echt nieuw dat we ditmaal een ietwat ander uitgangspunt gekozen hebben door 'toen' tegenover 'nu' bij de kop te nemen. U ziet hoe de titel samenhangt met de aard van dit werk. Eveneens zal de attente lezer al opgemerkt hebben dat het voegwoord *en* tussen de beide plaatsnamen is vervangen door een streepje. We wilden daarmee benadrukken de hechte twee-eenheid tussen de beide *Heerlickheden*.

Dit is bijvoorbeeld reeds verbeeld in de twee afbeeldingen, die op de buitenzijde staan: het water van de Lek voorbij Ameide stromende en de lucht boven Tienhoven vormen ten voeten uit een samenvloeiend geheel. Misschien spreken we nu wel een beetje in raadsels, maar voor de oplossing moet u nog eventjes wachten... Goede raad is duur - het boek niet -: een paar nachtjes slapen en dan komt u het toch zelf bekijken. Dat kan in onze kraam op de Paardenmarkt op 10 oktober a.s. In dit blad vindt u namelijk de bon, waarmee u als lid het boek met korting kunt verkrijgen. Thuis kunt u dan op uw gemak nader kennis maken met het verdere resultaat. Of u schaft alvast meer exemplaren van dit boekwerk aan als geschenk voor een familielid, een goede kennis en zo, jarig of niet, dan kunnen er meer van mee genieten.

U ziet maar, het is beslist een kijk waard en meer dan dat!

Mag ik nog iets over de wordingsgeschiedenis ervan te vertellen. Kort voor we aan deze onderneming zouden beginnen, kregen we een tijdschriftartikel onder ogen, waarin door vakhistorici een tikje denigrerend werd gedaan over de moeiten en arbeid van amateur-speurneuzen. Die bekokstovers binnen diverse Historische Verenigingen zouden in hun ogen niet veel meer voorstellen dan waterdragers. Zie zo, zoiets zet wel een domper op je plannetjes. Nu waren we al wat traag in dezen geweest en tot overmaat van ramp debiteerde in datzelfde blad in zo'n maandelijks 'Terzijde-columnpie', verzorgd door een taalgrappenmaker, dat in het huidige tijdsgewricht het begrip 'traag' een tweede overtreffende trap had gekregen, namelijk 'tragisch'. Ach, dan zakt de moed je toch in de schoenen, maar je zoekt opbeuring bij je clubmakers en hup, niet zeuren, hoofd onder de kraan, kop-op en op naar ons huis-van-bewaring, het oude Stadhuis ooit een echt huis van bewaring voor dronkelappen en geboefte.

Daar zijn we begonnen om met een groepje vóór alles wat ordening te brengen in onze voorraad 'oude' foto's en andere kopieën. En laat daarbij nou een oude prentbriefkaart en een krantenknipsel opduiken, waar niet alleen houthakkers maar ook waterputters uit het voorbijge Ameide op voorkwamen. Dat gaf de stoot om door te zetten, want wie denkt bij zoiets niet aan de bijbelse combinatie van die twee?

Dit is immers verhaald in het boek Jozua, hoofdstuk 9. Op deze goede gronden zijn we daarop toch maar verdere stappen gaan zetten om een basis te leggen, waarbij we weliswaar te maken kregen met een massale hoeveelheid materiaal en gegevens, en dus met de bekende uitdrukking van de bomen en het bos. Aan de werkplaats vol rondslingerende gereedschappen en half-affe producten, van mislukte en bij nadere beschouwing niet bruikbare onder de tafel gewerkt, gaan we stilletjes voorbij en leiden u richting de showroom om iets over het eindresultaat te melden.

Het is een oud/nieuw combinatie geworden van 90 selecte foto's: 45 kopieën van bejaarde prentbriefkaarten en een enkele weekbladillustratie - plus 45 nieuwe met even zoveel ondertiteling. Hoewel het plaatwerk, als het goed is, zelf het verhaal verder vertelt, zijn de teksten niet draadnageldun uitgevallen. Ze zijn uitgegroeid tot gemiddeld 6 á 7 regels

nadere informatie per afbeelding, omdat de werkgroep prijs stelde op zo mogelijk enige toegevoegde nieuws waarde. Meer ruimte hadden we ook niet, vandaar dat soms uitdunning geboden was. Is dat werkje niet iets wat ons, plattelanders met al/niet een lapje grond, wel toevertrouwd is, en noodzakelijk om het eindproduct ten goede te doen komen? Die teksten hebben nog zo iets als een A.P.K. keuring ondergaan: ons Autochtoon Proef- en Keuringskorps: een zestal mede-lezers heeft zijn oog alsnog over plaat en praat laten gaan. Daarop is een en ander recht gezet en toegevoegd, af en toe iets geschrapt, bijv. het teveel aan jaartallen. Die hebben immers een hoog soortelijk gewicht en zinken daarom toch snel weg.

Die opgenomen toen-afbeeldingen komen voor een klein deel uit de eigen voorraad, maar voor het overgrote deel uit de verzameling van ons lid Henk van der Vliet. Deze heeft spontaan zijn vier albums propvol oude afbeeldingen aan de werkgroep ter beschikking gesteld, waaruit ze vrij en blij kon putten. Een woord van grote dank is hier op zijn plaats. De nu-foto's zijn met veel zorg gemaakt door André Tukker. Over de samenwerking van ondergetekende met deze bekwame maker van de nieuwe serie moet me nog iets persoonlijks van het hart. Mijn levendigste herinnering aan hem dateert van jaren terug. Als glimbebroke, eierdopgehelmd werd deze snelle lange-afstand-renner door het Termeise publiek, samengedromd op de Dam, triomfantelijk ingehaald. Als sponsor voor Unicef had-ie me daar op een zaterdag in recordtijd de Afsluitdijk rond gefietst, iets wat hij zelfs vijf jaar herhaald heeft.

En nu moest ik met deze rappe routinier op pad. Hebt u er begrip voor dat bij mij een poosje de vraag bleef klemmen: "Wat moet dat worden, hoe zou ik, wat traag van nature en idem dito met de pen, ooit deze rappe fotograaf kunnen bijbenen?" Maar uitmunter André zei heel fideel: "De racefiets blijft in de schuur, we nemen gewoon de tandem en jij gaat achterop zitten". En in plaats van zijn bidon aan de stang bungelde zijn teelens-toestel op zijn buik. Ik hoefde ondertussen goedgezumt mijn voeten maar op de pedalen, mijn handen aan het semi-stuur en mijn pen vooralsnog thuis te houden. Gaatjes vullen was er voor deze verslaggever toch voorlopig niet bij en zo is 't gekomen, het boek, eerst de foto's, daarna de praatjes. U begrijpt: een tweede man om heel veel keren dank-je-wel tegen te zeggen, bedankt André voor je gidsfunctie, je kennis van zaken en de prettige samenwerking! En nu moeten onze afnemers maar kijken of 't met plaat en praat wat geworden is. Ach, een boek is net een mens: het wil wel 's een beetje aandacht, vandaar dat we als voorbeelden een enkele afbeelding in ons lijfblad plaatsen. In de wetenschap dat u als leden-lezers weetgierig bent en in de verwachting dat u toch nieuwsgierig bent geworden, wagen wij het u deze 'lokspijs' voor te houden. Hadden de oudere Termeie-naars 't in zo'n geval niet over graoig worde? Toe, komt u maar graaien in de kraam en toetasten voordat er geen exemplaar meer te verkrijgen is!

59 en 60 Nu was die tweezijdige bebouwing niets nieuws onder de zon: let maar op de in drieën bewoonde dwarsstaander, wel 't *Glazen kastje*'-genoemd (59). Evéneens was niet nieuw de sneeuw op straat die maar uit zichzelf moest wegdoeien. Vindt u dat nou ook: kenden we vroeger vaker dan nu van die witte werelden? En vooral de barre winters uit de oorlogsjaren staan ons, senioren, in het geheugen gegrift. Wat een schaarste aan brandstof en warme kleding hebben velen aan den lijve ervaren! Treffend en goed van pas komend is het stapeltje brandhout dat je bij de nog iele bomen ziet liggen en dat *krek* op de plek waar het water van die Brouwerij-gracht niet bij machte was verder te stromen.

71 en 72 Kijk maar: prentbriefkaart nr. 71 brengt ons *Groete uit Tienhoven* over. We hebben d'n hocht naar d'n dijk genomen. Hé, hé, na een beetje op adem gekomen en een klein hortje westwaarts gelopen te zijn besef je dat je nou pas echt in de Tienhovense kom bent. Oei, die kan en mag je niet passeren zonder voldoende aandacht eraan besteed te hebben. Passend is het daarom langer dan een oogwenk achterom te kijken. Wat een verschillen tussen beide kiekén. Oppervlakkig bezien heeft in die tussenliggende eeuw het groen stuivertje gewisseld. Op 71 flinke bomen links, waarvoor bebouwing in de plek is gekomen en rechts lagere boompjes, waardoor het zicht op de kerk en het café is behouden.

Het dwarse obstakel met de huisjes, in winkelhaakvorm erachter opgetrokken, ooit boerderij geweest, is tegen de vlakte gegaan. Je kreeg zo én een aardiger doorkijk tot op de Hogewaard, én de weg kon verbreed worden, terwijl de lijnbomen extra dieptewerking eraan geven. Ons verhaal wordt eentonig: de massa 'blij dat ik rij' is zienderogen toegenomen. Weer aardig is het tafereeltje op 59 midden op de rijweg die kouwe drukte in de goeie zin des woords. Waarover praatten zij, die fietsers, geleund over het stuur? Eén heeft een grote mand voorop, wellicht op weg om koopwaar te slijten. Toch tijd nemen om dorpsnieuwjes uit te wisselen? Nu zou je je uit de voeten moeten maken voor aanstormende tractoren, toen hoogstens *veur 'n pèèrd dat de klets op-gong*.

Op 71 zie je slechts één woonhuis buitendijks, terwijl het op 72 een complete rij is geworden. Die drie aan het eind zijn van 1922. Wat opvalt aan de kerk is dat de laat-romaanse toren in oude luister is hersteld in de jaren '50: vergelijk de spitsen, ook het kerkdak lijkt hoger of komt dat doordat de dijk toen lager was? O, zo'n onverharde dijk moest door *d'n dijkschrap* onderhouden worden: hobbels slechten, gaten met grind vullen en de bermen maaien. Thans is de dijk geasfalteerd en gemarkeerd om voetgangers en fietsers meer veiligheid te bieden in het snelverkeer. Die stoep rechts en het stukje trapleuning wijst op uitbreiding benedendijks: na de brand (1947 + lees 78) het Burgemeester Luyendijkplein (1950) en wat later de Kweldam.

BESPIEGELINGEN OVER 2000 JAAR HISTORISCHE ONTWIKKELINGEN TEN ZUIDEN VAN DE LEKSTREEK

Inleiding.

De informatie ons geboden op de jaarvergadering van onze vereniging op 20 juni jl., heeft me de pen doen grijpen uit louter enthousiasme.

De film over de St. Nicolaaskerk van Tienhoven was boeiend en de toelichting daarop van de heer Lakerveld uitstekend.

De geschiedenis van de circa 1000 jaar oude kerk riep bij mij de wens op om als achtergrond een wat breder verhaal op te zetten van de ontwikkelingen aangaande de streek beneden de Lek die hun oorsprong en stimulansen ondergingen vanuit het Zuiden en Zuidoosten van ons continent zelfs. Het waaiert misschien wat ver uit. Daarvoor vraag ik u, lezer, wat geduld. Allereerst iets over de vroege Christenen.

De vroege Christenheid.

In een apostolisch geschrift, namelijk in de brief van Clemens bisschop van Rome aan de Corinthiers, waarschijnlijk omstreeks 100 na Chr. geschreven, veroordeelt hij hoogmoed en afgunst en prijst broederschap, eenvoud en gehoorzaamheid, berouw en eenheid aan.

De verwerping van het Romeinse veelgodendom, de prediking van de ene God van geloof hoop en liefde, waarvoor men bereid was om in de arena of op de brandstapel in overgave als martelaar te sterven bracht velen tot het geloof. Door ijver, trouw en gehoorzaamheid werden Christenen gewaardeerde onderdanen en een geestelijke bron in de samenleving. Hun leer en ideeën werden mede via Romeinse wegen en vestigingen over Europa verspreid. Allengs werden ook kloosters gevormd.

Kloosters waren plaatsen waar niet alleen de Christelijke leer en godsvrucht beoefend werden, maar waar ook kennis en wetenschap onderkomen vonden, zoals die uit het Nabije Oosten naar Europa gekomen waren. De kloosterlingen zetten het werk van de evangelieverkondiging voort.

De ondergang van het Romeinse Rijk.

Germaanse stammen, waaronder de Franken, braken in 388 na Chr. door de Romeinse limes heen. Eind van die 4^e eeuw was Servatius al reeds bisschop, eerst in Tongeren en later in Maastricht. Zover was het Christendom al naar het Noorden doorgedrongen.

Het duurde evenwel tot 486 na Chr. voor de laatste Romeinse veldheer te Soissons werd verslagen. Chlodovech (466-511), gowwkoning van de Salische Franken liet zich in 506 in Reims dopen met een groot deel van zijn gevolg. Daarmee werd de tegenstelling tussen de heidense Franken en de Christelijke Galloromeinen overbrugd.

Het Frankische Rijk.

De zojuist genoemde bekering van een Frankische koning had enkele eeuwen later grote gevolgen. Karel de Grote als Christelijk heerser en beschermheer van de Christenheid kwam paus Leo III, de opvolger van de Nederlandse paus Adrianus, te hulp, zowel bij zijn intern kerkelijke strijd als die tegen de Longobarden en de oprukkende Moslims. Zo redde hij de Christenheid in die dagen. Karel werd tot keizer gekroond. In 800 stichtten paus en keizer in het klooster Corbey het Heilige Roomse Rijk der Duitse Natie. Karel werd in die tijd reeds pater Europae ofwel de vader van Europa genoemd of zelfs Europae venerandus pharus: de eerbiedwaardige vuurbaak van Europa.

Vanaf die tijd gingen de uitbouw van de kloosterorden, de ontginningen van landschappen en de ordening van het middeleeuwse leven via feodale verhoudingen alsmede de kerstening, hand in hand voort.

Een praktijkvoorbeeld vele jaren later.

Norbert van Gennep vestigde zich na tal van publieke activiteiten in het dal van Premontrena bij Laon in Frankrijk. Dat leidde tot de bakermat van de orde der Norbertijnen ofwel Premonstratenzers, omstreeks 1120. Deze orde stichtte vanuit Floreffe nabij Luik de abdij en het klooster van Postel, gelegen ongeveer 12 km ten ZW. van Eersel in de Belgische Kempen., in 1128 resp. 1138-1179.

In een studie van A.j. Bijsterveld wordt beschreven hoe door het schenken van geld

en grondstukken e.d. leken zich associeerden met een religieuze gemeenschap en de heilige macht die deze representeerde. Als tegenprestatie golden voorbeden, missen en andere religieuze diensten bij huwelijken, overlijden, of bemiddeling bij tegenstellingen in adellijke onenigheden. Deze soort schenkingen droegen aanzienlijk bij aan de sociale integratie en het opbouwen van macht en invloed van landheren.

De eerste donatie voor Postel kwam van Fastrad van Uitwijk, een plaats gelegen in het land van Altena ten Zuiden van Woudrichem, en bestemd voor de abt van Floreffe voor het dochterhuis te Postel.

Fastrad trad in tot het Benedictijner klooster van het Oostbroek bij Utrecht, dat eerder in 1121 gesticht was door bisschop Godebald. Hij plaatste zijn donatie onder de bescherming van Albero II van Luijck (1155 - 1145). Zowel Oostbroek als Postel begiftigde hij met goederen in de buurt van zijn voorouderlijk bezit in Uitwijk in het Land van Altena. De adellijke familie van Altena is waarschijnlijk een jongere tak van de Uitwijk familie.

Waarom dit alles te berde gebracht? Wel voor mij was het toch wel heel bijzonder dat er over behoorlijke afstanden in die tijd toch ook zeer intensieve contacten bestonden. Er komt een netwerk van landheren, kloosterlingen en kerkleiders uit naar voren die elkaar wederzijds vele diensten bewezen.

Op dezelfde wijze als genoemde Fastrad deden tussen 1151 en 1155 Dietrich van Herlaar en zijn zuster een schenking aan het klooster van Postel¹, o.a. een zesde deel van de parochie van Reusel. Later in 1173-1179 is daarover een twist ontstaan, die eindigde met een regeling, waarbij de onderstaande getuigen², van de aanzienlijke som van 28 marken door de abt van Floreffe aan Dietrich van Herlaar. Aardig begin voor nieuwe investering?

In dezelfde tijd is er een van Cuyck-familie, die de Praemonstrenser Abdij van Marienweerd stichtte in 1129 en die land bezat in het centrale Nederlandse rivierengebied als ook in Asten en Lierop in Brabant. Zij waren verwant aan de van Rode familie. De familiale en sociale netwerken van deze machtige mensen omvatten bijna het hele Maas, Demer en Scheldegebied tot aan en over de grote Zuidelijke Nederlandse rivieren.

De voorgangers van de Van Cuycks en Van Rode's en andere families van dat kaliber zijn vermoedelijk omstreeks 700 door de Frankische gezagdragers geïnstalleerd als krijgslieden/ grondbezitters als de zogenaamde 'homines Franci'.

Bisschop en kapittels uit Utrecht versus de Zuidelijke heren.

Door een schenking van koning Otto I was in 944 het oude Koningsgoed in de gouw Lek en IJssel, waaronder ook dat in het Noorden van de latere Vijfheerenlanden, in handen gekomen van de kapittels van de Dom en Oudmunster. Het wildernisregaal was daarbij inbegrepen. Zij zullen begonnen zijn met de ontginning.

De bisschop wilde de wereldlijke gezagsrechten van de kapittels in bezit krijgen. Dat lukte via interventie in een conflict tussen die kapittels en heren van Rode en Cuyck over het onroerend goed tussen de Lek en Linge gelegen, zoals blijkt uit een oorkonde van 1108. De ontginning van de centrale, toen nog bestaande, veenwildernis werd onder bisschoppelijk overheidsgezag geregeld. Tussen de partijen ten Noorden en ten Zuiden van de 'terra incultis' werden de grenzen afgebakend. Arnold van Rode en Alvaradi van Cuyck, mede namens hun mede-erfgenamen, tekenden daarvoor.

Een derde partij meldt zich aan.

De graven van Holland zochten steun tegen de invloed van het bisdom in Utrecht. Ook voor de belangrijke stad Dordrecht was het van belang om in het Overlekse de zeggenschap van het bisdom terug te dringen. Hulp van de Zuidelijke geslachten zal daarbij aangemoedigd zijn. Er zal in vele gevallen een gemeenschappelijk belang geweest zijn om de eigen interesses te bevorderen met zo een samenwerking.

Het licht is opgegaan.

Voor mij als iemand die doortrokken is van de vaderlandse geschiedenis vanuit de

¹ A.J. Bijsterveld, Giftexchange, landed property and eternity. The foundation and endowment of the Premonstratensian priory of Postel, opgenomen in het boek: Land and Ancestors van F. Theuwe en N. Roymans, 1999.

² Dietrich van Herlaer, Hendrik van Breda, Dietrich van Altena, Gerard van Boxel en zijn broeder Willem, Arnoud van Heusden en Herbert van Heeze.

Hollandse , of liever gezegd vanuit de Zuidhollandse hoek gezien, was de invloed van de Van Cuycks, de Van Rode's en de Van Herlaars in de Alblasserwaard iets raadselachtigs.

Tegen de achtergrond van de hierboven geschetste historische processen is dat niet langer het geval. Mijn inzicht daarin is bijzonder toegenomen en ik wil hopen dat het U lezer ook wat andere kijk op de zaken gegeven heeft met name ook voor de handelingen van de Van Herlaars. Dat was toch in eerste aanzet wat ik graag wat duidelijker wilde krijgen.

Ten slotte tegen dezelfde achtergrond: de St. Nicolaaskerk.

Al heel vroeg , omstreeks het jaar 1000 vermoed men, is deze kerk gesticht, waarschijnlijk vanuit het bisdom Utrecht. Vele contouren uit dat verleden zijn nog onscherp.

Zoals de heer Lakerveld op 20 juni j.l. vertelde werd een rode Bremerzand altaarsteen bij de laatste restauratie van de kerk aangetroffen als stoepsteen voor de ingang deur of zoals hij zei: "als voetveeg". De steen was als zodanig herkenbaar aan vier op de hoeken ingehakte kruisjes.

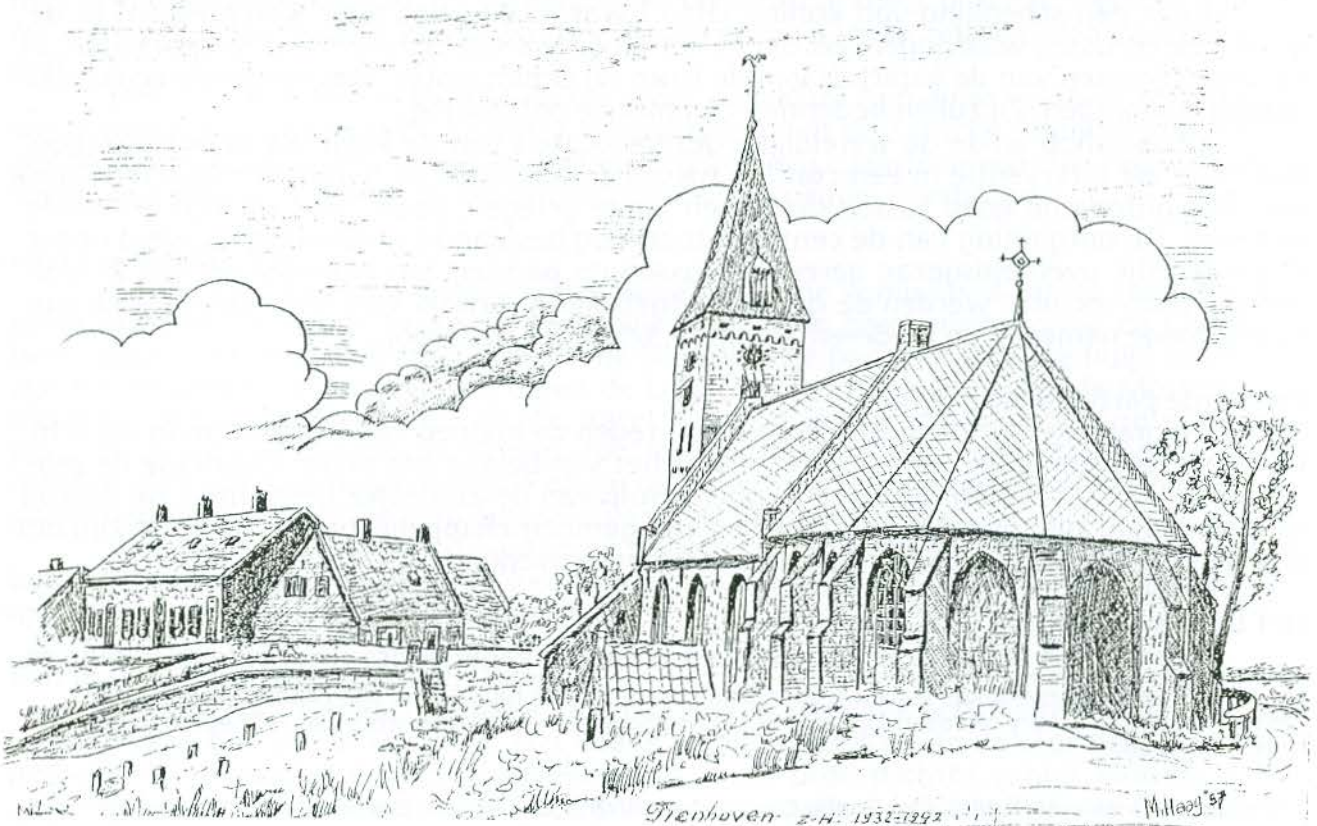
De aanwending als stoepsteen zal wellicht een gevolg geweest zijn van de hervorming in de 16^e eeuw. Het leek een exemplarisch symbool van protestants ander denken.

Toen ik hierover in 1958 via een krantenbericht reeds hoorde sprak me dit gegeven bijzonder aan. Immers werd mijn voorvader Adriaen Cornelisz, veerman te Tienhoven, genoemd in het register van Ameide "toen Ds. Auricanus eerstmaals binnen der Ameyde het nachtmal bediende"³. Wellicht heeft hij nog over deze gang van zaken destijds gehoord. Ik was er zelfs een beetje trots op.

Toen ik niet lang daarna aan een katholieke goede bekende de merkwaardige degradatie van de altaarsteen tot stoepsteen voor kerk van Tienhoven vertelde, schrok ik van zijn heel felle reactie. "Een schandelijke daad", zo zei hij en toonde zich geschokt.

Helaas is deze overigens altijd zeer aimabele man al weer jaren overleden. Graag had ik hem anders nu verteld dat die rode Bremersteen weer als tafel op tufsteen pilaren in de kerk is geplaatst. Wellicht worden daar nu soms de Bijbel en de avondmaalsbekers op gezet.

Zo spreekt geschiedenis na vele jaren bij tijd en wijle ook een bijzonder persoonlijke taal.

³ Dit was in 1609

Zoals de heer Lakerveld 20 Juni jl. mededeelde vond de eerste restauratie plaats in 1876.

Tijdens deze werkzaamheden ontdekte men muurschilderingen 'van zeer hoge ouderdom'. Zij waren aangebracht tegen de westelijke muur bij de toren en zouden dateren van vóór de bouw van het koor, welke plaatsvond in het begin 15e eeuw.

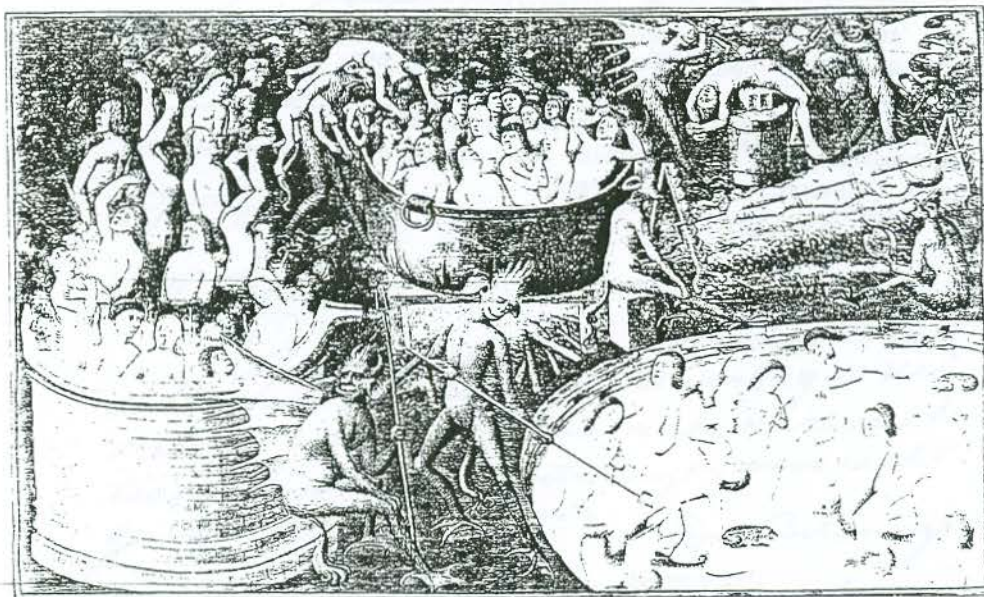
Er bestaat nog een eenvoudige schets van:

Men omschreef de muurschilderingen als volgt: *eene luimige voorstelling der helsche straf ter aanschouwing gegeven. Een groot, in het midden hoog opvlammend vuur waarboven een aantal verdoemden in een ketel zijn voorgesteld, wordt door duivels aangeblazen en opgestookt. Eene afschuwelijke duivelsfiguur met olifantskop roert den inhoud van den ketel om, een ander, geholpen door een klein duiveltje, slingert een verdoemde bij de beenen aangegrepen, naar den ketel. In den ketel vormt eene koningin, herkenbaar aan het gekroonde hoofd, de voornaamste figuur. Een andere helsche geest ter linkerzijde, sleept in een draagdoek, op den rug geplaatst en van voren met de tanden bijeengehouden, verdoemden mede, welke hij met de rechterhand het vuur aanwijst. Achter hem is er nog een monster ten halve zichtbaar, dat de inhoud van den zak met eene sterke vork bedreigt. Eene reusachtige pad grijnst vlak boven het hoofd van den zakdrager. Aan de rechterzijde in den hoek ziet men nog verschillende overblijfselen van figuren maar daaromtrent laat zich nog niets bepaald zeggen!*

Bovenstaande voorstelling is echter hedentendage niet meer te zien. Na de ontdekking is ze destijds weer vakkundig op goed calvinistisch wijze onder de witkalk weggewerkt!

Een afbeelding over wat de bedoeling is geweest, valt te ontleenen aan een Frans manuscript uit 1473. Het laat aan duidelijkheid niets te wensen over wat men in de 15 de eeuw aan de Tienhovenaren heeft willen vertellen!

Een verbetering van de los- en laadplaats van de gemeente Ameide aan de rivier de Lek. Aanbesteding op 15 maart 1913.

Eerste bladz.

Bestek en Voorwaarden

waarnaar door BURGEMEESTER en WETHOUDERS van Ameide op Zaterdag, den 15^{den} Maart 1913, des voormiddags om half elf uur op het Raadhuis te Ameide zullen aanbesteden:

Het verbeteren der los- en laadplaats dier Gemeente aan de rivier de Lek, aldaar.

Art. 1.

Algemeene Omschrijving.

Het werk zal bestaan in het maken van een los- en laadplaats in de rivier de Lek, voor de Gemeente Ameide, het aanleggen van een nieuwe en het verleggen van een bestaande rijstoep naar de kruin van den Lekdijk, aldaar.

De uitvoering daarvan moet plaats hebben overeenkomstig dit bestek, bijbehorende teekening en zooals voor de aanbesteding en gedurende de uitvoering van het werk zal worden aangewezen.

Alle voor de uitvoering benodigde materialen, gereedschappen, arbeidsloonen, enz., moeten door den aannemer worden geleverd.

Eenheidsprijzen.

De eenheidsprijzen bedoeld in § 468 der A. V., zijn voor de in dit bestek omschreven werken als volgt:

Voor een kub. meter grint met vervoer, enz.	f 2.40
Voor perkoenen geslagen als in dit bestek omschreven, per stuk	- 0.18
Voor een last bazalt zetsteen met lossen	- 8.—
Voor een kub. meter geklopte brikken	- 2.20
Voor een vierk. meter steenglooing zetten	- 0.30
Voor een kub. meter brikken	- 1.60
Voor een kub. meter drooge kleigrond	- 1.40
Voor een uur werken steenzetten	- 0.24
Voor een uur werken aardewerk	- 0.20

Art. 9.

Rampen, enz.

Alle rampen en schade, welke na de goedkeuring der aanbesteding tot aan de finale opnemng aan het werk komen, zijn ten laste van den aannemer en worden evenals afschuivingen, verzakkingen of inzinkingen door hem hersteld.

13

Art. 16.

Onkosten.

Ter voldoening van kosten van registratie, drukloonen, op- en toezicht, moet de aannemer betalen ten kantore van den Gemeente-Ontvanger te Ameide, 7% van zijn aannemingssom, waarvan de helft moet worden betaald dadelijk na de gunning van het werk en de tweede helft bij voldoening van den eersten termijn.

Aldus Gestanteld door den Raad de gemeente Ameide, in zijn openbare vergaderingen op den 19 Augustus 1912..

te Secretaris.
J. H. Stamer

De Burgemeester
W. J. H. van der Meer

W. B. B. B.
G. F. F.
G. B. B.

De aannemer
Chr. J. J.

Geregistreerd te Gorinchem o acht en twintigsten Maart 1900 der deel 69 folio 1471 verso, rubr 4 reu en twee reuvoor. Ontvangens voor recht gulden twintig cents.

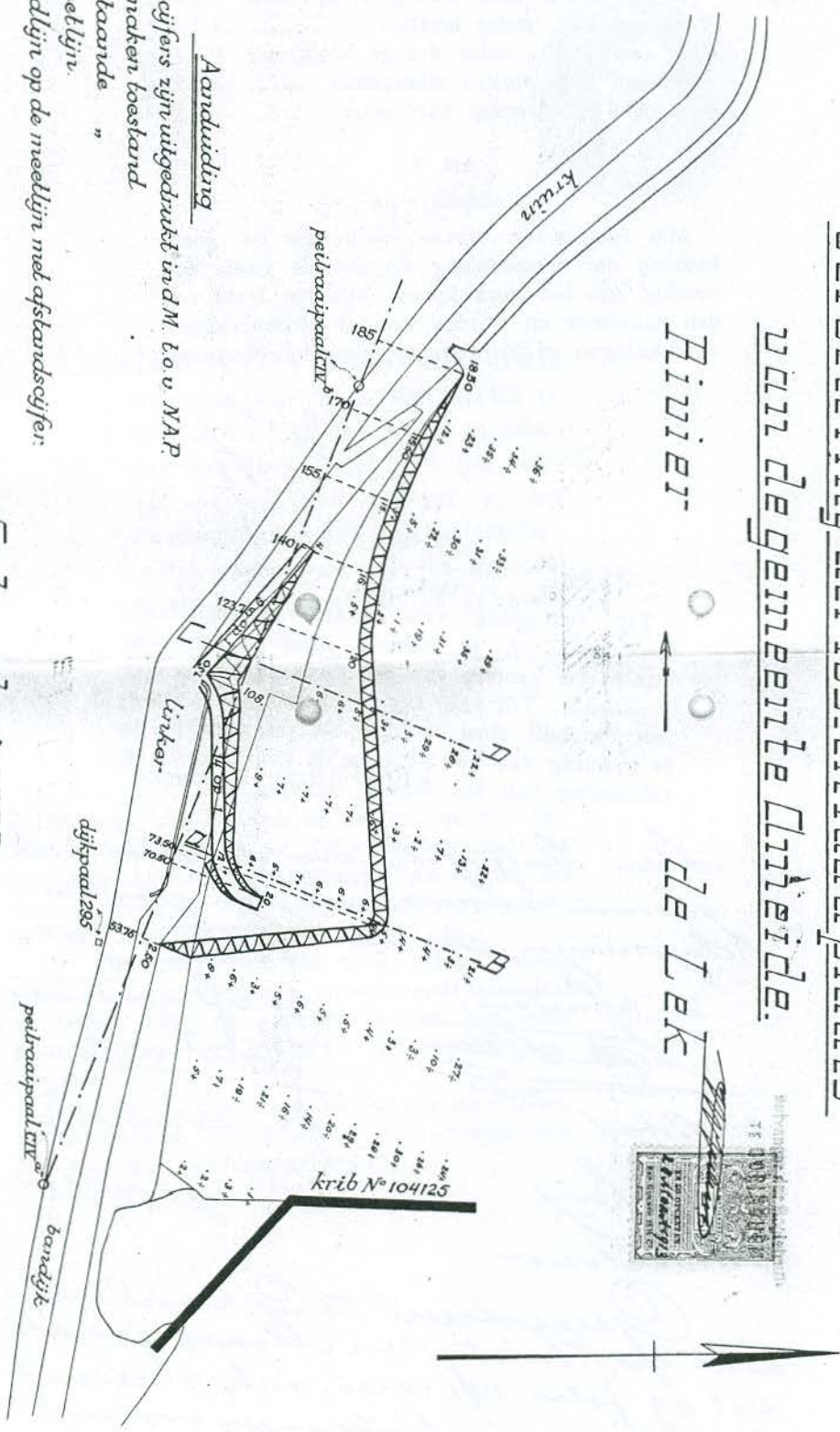
f 1.20

De Ontvanger
J. J. J.

Verbetering der los-en laadplaats van de gemeente Onverdie.

Rivier

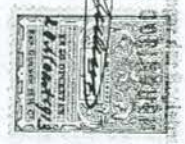
de Lek

Aanduiding

- De diepte cijfers zijn uitgedrukt in d. M. t. o. v. N.A.P.
- te maken loostand
- bestaande " "
- meellijn
- loodlijn op de meellijn met afstands cijfer:

Schaal 1:11000

De Wegwijzer

UITGAVE: DRUKKERIJ CREZÉE, AMEIDE
ACHTTIENDE JAARGANG
VRIJDAG 8 OKTOBER 1982

de 325-ste Paardenmarkt te Ameide

AMEIDE — „Het is een schoon gezicht, die bonte mengeling van paarden en paardjes, van koopers en verkopers, die oopen gehoopte menigte, als vormde zij één geheel, en dit alles beschenen door de vriendelijke stralen van een ontwakende herfstzon”.

Het zou met iets andere woordkeus ook vorig jaar geschreven kunnen zijn, maar het is het verslag van de „Termeise Mart” in de „Vijfheerenlanden” van oktober 1887, dus bijna een eeuw geleden.

208 paarden
66 veulens
32 hitten

totaal 306

Voor geïnteresseerden is het misschien aardig om ook de prijzen te vermelden:

luxe paarden van f 425,- tot f 600,-
werkpaarden van f 150,- tot f 350,-
2½ jarigen van f 300,- tot f 380,-
1½ jarigen van f 200,- tot f 325,-
veulens van f 90,- tot f 160,-
hitten van f 65,- tot f 130,-

Vermeld is verder nog dat er toen veel buitenlandse kooplieden, vooral Duitsers, kwamen. Vanzelfsprekend liggen de prijzen thans wel iets anders.

Vorig jaar bedroeg de aanvoer: 150 paarden en pony's.

Op 14 oktober a.s. zal weer de traditionele Ameidese Paardenmarkt gehouden worden.

Iedereen die een paard of pony heeft mag dit aanvoeren. Wie aanvoert krijgt een gratis lot met kans op vele prijzen en een paardeveulen als hoofdprijs.

Elk paard en elke pony die aangevoerd wordt komt in aanmerking voor de keuring. De prijzen bestaan uit bekens en geldprijzen.

Naast de gebruikelijke prijzen is er dit jaar een extra geldprijs van f 250,-, voor de kampioen van de oudere paarden. Deze extra prijs is beschikbaar gesteld door de heer Van Stolk, Ambachtsheer van Ameide.

Zoals u ziet is het in alle opzichten aantrekkelijk om met uw paard of pony naar de Ameidese Paardenmarkt te komen!

Ook verder is er een aantrekkelijk programma.

Vanaf 9.00 uur: Inschrijven van paarden en pony's voor de keuring bij de wagen op de Prinsengracht.

10.00 uur: Begin van de keuring voor paarden en pony's.

13.00 uur: Prijsuitreiking en uitslag verloting in Het Spant.

14.30 uur: Tuigpaardenshow en Ringrijderij op het Burg. Wesselsveld en de Prinsengracht.

15.00 uur: Ponyshow op de Prinsengracht.

16.30 uur: Koekslaan op de parkeerplaats bij Het Spant.

Opgeven voor deelname aan de tuigpaardenshow kan tot 9 oktober a.s. bij de heer J.C. Schakel, Broekseweg 92 te Ameide, tel. 01836-1331.

Ook voor alle overige informatie over de Paardenmarkt kunt u bij hem terecht.

Gelijktijdig met de Paardenmarkt wordt er jaarmarkt gehouden.

Veel marktkooplieden en diverse standhouders bieden daar hun artikelen te koop aan.

Door de Paardenmarktcommissie wordt in samenwerking met de Stichting Promoting Ameide/Tienhoven in het oude Stadhuis op de Dam van 9 t/m 23 oktober ook een tentoonstelling georganiseerd van werken van Rien Poortvliet, die getuige zijn prachtige boek „Het Brieschend Paard” onze edele viervoeters een zeer warm hart toedraagt.

Deze tentoonstelling wordt op 9 oktober om 11.00 uur geopend door de voorzitter van de paardenmarktcommissie de heer C. de Jongh, een deskundige op paardengebied.

De Burgemeester van Ameide

maakt bekend, dat de van ouds vermaarde

PAARDENMARKT

aldaar zal plaats hebben op

Donderdag 9 October a. s.

en dat de druk bezochte vrije

Najaars-Beestenmarkt

dit jaar invalt op

Dinsdag 14 October d. a. v.,

dus daags voor de Benschopse Beestenmarkt.

Het Marktgeld bedraagt voor Paarden 10 en voor Veulens 5 Cent.

De Burgemeester voornoemd,
DE KLEIJN.

En deze markt van 1887 was niet de eerste want in 1657 bijna in dezelfde tijd dat het Stadhuis gebouwd is, gaf heer Hendrik van Brederode de Stede Ameide privilege tot het houden van een Paarden- en Beestenmarkt.

Bij Koninklijk Besluit van 1 oktober 1859 wordt door Koning Willem III goedgekeurd dat ten behoeven van de Gemeente Ameide Marktgeld wordt geheven van de aangevoerde Paarden en Veulens.

De „Termeise Mart” heeft dus een rijke traditie.

Uit de hierbij afgedrukte advertentie in de Bossche Courant van oktober 1890 blijkt dat er in de week na de Paardenmarkt een zogenaamde beestenmarkt werd gehouden. Hier werden dan koeien, schapen en geiten verhandeld.

Het marktgeld werd in 1859 vastgesteld

voor een paard 10 cents;

voor een veulen 5 cents.

In 1907 was dit tarief nog ongewijzigd, met de inflatie viel het in die tijd dus kennelijk nogal mee.

Gegevens over de aantallen aangevoerde dieren zijn schaars, er zijn volgens overlevering soms wel 2000 dieren aangevoerd, waarschijnlijk betrof dit paarden en koeien bij elkaar.

Een in het gemeente-archief gevonden kladbriefje van de marktmeester geeft voor 1903 aan dat toen werden aangevoerd:

